

Koeien massaal aan het vet

Nu het melkquotum weg is, groeit het aantal melkveehouders dat de koeien vet voert explosief. De energierijke en pensbestendige vetproducten bevatten geen stikstof en fosfor, maar stuwen wel de melkproductie en het vetgehalte in de melk. Het nieuwe wondermiddel lijkt een blijvertje.

TEKST JELLE FEENSTRA

‘**D**e omzet die we met onze vetproducten in 2016 per kwartaal haalden, draaien we nu per maand’, zegt Jan Speerstra. Hij is directeur-eigenaar van Speerstra Feed Ingredients en voorziet voerfabrikanten en voerleveranciers van Bergafat F100, een gefractioneerd vet uit palmolie. Bergafat F100 bestaat voornamelijk uit verzadigde C16-vetzuren en heeft een vem-waarde van 3900 per kilogram droge stof. De koe zet deze vetzuren rechtstreeks om naar melkvet. ‘Als een boer begint met voeren, ziet hij bij de eerstvolgende tanklevering al een stijging van het vetgehalte van 0,1 tot 0,2 procent’, zegt Speerstra. In Amerika is het voeren van vet al jaren in zwang. In Nederland werd vet in het melkquotumtijdperk vooral gebruikt bij hittestress of een energietekort in het rantsoen. Maar nu vet geen beperkende factor meer is, stijgt de vraag. ‘Veehouders moeten koeien opruimen vanwege de fosfaatwetgeving, maar willen wel zo veel mogelijk melk met kilogrammen vet en eiwit afleveren. Dan is het toevoegen van 250 tot 300 gram vet per koe in het rantsoen heel interessant’, zegt Speerstra. Hij constateert dat ook in België

veel belangstelling begint te komen voor het voeren van vet. Er zijn drie soorten vet verkrijgbaar: calciumzout, gefractioneerd vet en gehard vet. De vetten zijn pensbestendig. Risico’s op pensverzuring zijn er dus niet. Speerstra levert uitsluitend gefractioneerde vetten, die een hoge concentratie C16-vetzuren bevatten en daarmee vooral het vetgehalte in de melk stuwen.

Vijf procent meer melk

Robert Meijer, marketingmanager bij ForFarmers, zag de vetomzet van de coöperatie groeien sinds de melkquotering eraf is. ‘Het begon nog harder te groeien toen bekend werd dat er fosfaatrechten zouden komen. Als niet het aantal liters, maar het aantal koeien de beperkende factor wordt, loont een hogere melk- en vetproductie per koe en vooral per kilo fosfaat. Onze ervaring is dat bij vet voeren 5 procent melk meer leveren bij dezelfde hoeveelheid fosfaat goed haalbaar is.’

Nu de melkprijs zo stijgt, komt er nog meer vraag, ervaart Meijer. Hij ziet momenteel heel wat vetproducten op de

Daan Derix: ‘Voerwinst 73 euro per koe per jaar’

De 160 melkkoeien van Daan Derix krijgen dagelijks 250 gram gehard vet via de voermengwagen. De melkveehouder uit Groesbeek, die samen met vader Geert het bedrijf runt, maakt een ruwe rekensom. Het product Milkpower HF180 kost hem 30 cent per koe per dag. Derix ervaart dat het vet voeren hem per dag ongeveer 1 liter melk per koe extra oplevert en 0,1 procent stijging in vetgehalte. Dat is omgerekend een extra melkopbrengst van 50 cent per koe per dag. De voerwinst komt daarmee op 20 cent per koe per dag, zo’n 73 euro per koe per jaar. Op 160 melkkoeien is dat een voerwinst van 11.680 euro. De koeien krijgen al vet sinds 2010. Eerst

alleen ’s zomers, tegen de hittestress. De laatste jaren ook ’s winters. ‘De koeien gaven steeds meer melk. Ik zocht naar een geconcentreerd energieproduct om conditieverlies en vruchtbaarheidsproblemen te voorkomen.’ Inmiddels geven de koeien van Derix gemiddeld ruim 11.500 kg melk per jaar, met 4,32% vet en 3,46% eiwit. Het rantsoen bestaat uit kuilgras, snijmais, aardappelvezel, bierbostel, mineraaltoevoeging, supplementmeel en pensbestendig vet. Derix stelt dat het bedrijf op orde moet zijn en het rantsoen uitgebalanceerd. ‘Pas dan wordt vet een logische en waardevolle toevoeging om de koeien goed in conditie te houden.’

Hij gaat zeker door met vet voeren, ook omdat het hem BEX-voordeel oplevert: in 2016 16 procent op stikstof en 28 procent op fosfaat.

Ongeveer dertig procent van de melkveehouders voegt pensbestendig vet toe aan het rantsoen

markt circuleren en waarschuwt melkveehouders om niet zomaar wat te kopen, maar in overleg met de voeradviseur kritisch te kijken naar welk soort vet het beste past. 'Wat is je doel en past het in het rantsoen? Afhankelijk van de doelstelling – meer liters, hoger vetgehalte of beide – kan een juiste keus worden gemaakt.'

ForFarmers verkoopt – naast krachtvoer met extra vet – onder de productnaam MilkPower drie verschillende soorten producten. Het hoogste verbruik zit op geharde vetten, die volgens Meijer een goede combinatie zijn tussen C16- en C18-vetzuren. 'De combinatie zorgt ervoor dat deze vetten zowel iets doen aan het verhogen van de melkproductie als aan het verhogen van het vetgehalte.' Het product zit in zakken verpakt en heeft een fijne structuur, waardoor het iets weg heeft van een mineralenmengsel.

Nieuwmelkte koeien

Tussen alle loftuitingen door waarschuwen diervoederskundigen als Wilfried van Straalen van De Schothorst en Jan Dijkstra van Wageningen Universiteit om juist terughoudend te zijn met het voeren van vetten in de eerste lactatiefase. Meerdere onderzoeken tonen volgens Dijkstra aan dat vet dan vaak averechts werkt op de energievoorziening. 'Koeien zetten energie uit extra vet rechtstreeks om in melkvet. Bij nieuwmelkte koeien betekent dit niet een "boost", maar juist een aanslag op de energiebalans.'

Meijer stelt dat een negatieve energiebalans vooral een kwestie is van een tekort aan glucogene energie. 'Vet kun je, mits de conditie van de koe vrij goed is en het rantsoen voldoende glucogene energie bevat, prima verstrekken aan nieuwmelkte koeien.' Hij adviseert wel de hoeveelheid vet voor nieuwmelkte koeien te beperken tot maximaal 300 gram per koe per dag.

Onderzoek 900 boeren

Een andere leverancier van veevoedervet, Volac, liet Geelen Consultancy onderzoek doen onder ruim 900 melkveehouders naar hun beweegredenen om vet te gaan voeren. Op nummer één kwam verhoging van de melkproductie, gevolgd door verhogen van het vetgehalte. Als derde reden werd productieverlies door hittestress genoemd.

De schatting van verschillende vetleveranciers is dat rond de 30 procent van de melkveehouders momenteel pensbestendig vet voert. 'De mate waarin het werkt, hangt wel af van de koeien, het rantsoen en de bedrijfsvoering', stelt Dijkstra. Meijer beaamt dat. 'Er moet sprake zijn van een uitgebalanceerd rantsoen, met voldoende eiwit. Ook het lactatiestadium is belangrijk. Oudmelkte koeien reageren er vaak wat minder op.'

Alle leveranciers verwachten dat pensbestendig vet een blijvertje is in het rantsoen. 'Het is spijtig dat het BEX-voordeel in de KringloopWijzer in 2018 nog niet mag worden gebruikt voor het bepalen van de fosfaatproductie', aldus Meijer. 'Dan wordt vet voeren nog veel interessanter.'